

ZYGMUNT BŁASZCZYK

1. Nazwa obozu:

Kozielsk, Gрязowiec koło Wołogdy.

2. Skład jeńców (żołnierze – czy wszystkich stopni, czy też tylko oficerowie lub szeregowi; policja, straż graniczna itd.):

[W] Kozielsku [przebywali] początkowo żołnierze wszystkich stopni, a później tylko oficerowie, policja, straż graniczna, żandarmeria, Korpus Ochrony Pogranicza.

[Do] Gрязowca przybyli z Kozielska tylko oficerowie i podchorążowie tzw. internowani, a byli już [na miejscu] jeńcy w takim samym [jak w Kozielsku?] składzie.

3. Liczba jeńców (przy wahaniach [podać] liczby minimalne i maksymalne):

Kozielsk – w lipcu 1940 r.: ok. 2500, w czerwcu 1941 r.: ok. 1000.

Gрязowiec – w lipcu 1941 r.: ok. 1500.

4. Czas istnienia obozu (jeżeli obóz nie został zlikwidowany w okresie pobytu świadka – data przybycia i opuszczenia obozu):

Kozielsk – od lipca 1940 do czerwca 1941 r.

Gрязowiec – od czerwca 1941 do sierpnia 1941 r.

5. Opis obozu (teren, budynki, warunki bytu):

[W] Kozielsku [znajdowały się] dawny monastyr, cerkwie; budynki [były] przeludnione (przyczyn trzypiętrowe), brudne, zapluskwione; teren [był] dość obszerny.

[W] Gрязowcu grupa dawna [licząca] jeszcze ok. 500 [osób mieszkała] w budynkach w warunkach jak w Kozielsku; przybyli z Kozielska [przebywali zaś] 14 dni pod niebem, a później we własnoręcznie postawionych barakach.

6. Życie w obozie (podział na kompanie, bloki itp., prace gospodarcze w obozie, praca przymusowa poza obozem, przejawy życia kulturalnego itd.):

[W] Kozielsku [był] podział na bloki, kompanie, dziesiątki. Praca przymusowa poza obozem [obowiązywała] tylko szeregowych; prace w obozie [musieli wykonywać] wszyscy bez wyjątku ([w] kuchni, łaźni itp.).

[W] Griazowcu [istniał] podział jak wyżej; organizowano koncerty i sprawozdania radiowe.

7. Stosunek władz NKWD do jeńców (badania, propaganda, kary):

[W] Kozielsku [stosowano] wobec [osób] mających rodziny na terenie ZSRR szykany, długie badania, groźby itd. Wyświetlano filmy propagandowe, [podsuwano] literaturę, [stosowano] kary dyscyplinarne – na miejscu stosunkowo niewiele, częste było jednak znikanie ludzi po długich badaniach.

[W] Griazowcu w okresie mojego pobytu po wybuchu wojny sowiecko-niemieckiej widoczne było niezdecydowanie w postępowaniu, ostrożność w stosowaniu nacisku, pewna rezerwa, a nawet patrzenie przez palce.

8. Jeńcy, którzy wyróżnili się dodatnio lub ujemnie (nazwisko i krótka charakterystyka ich działalności):

[W] Kozielsku:

- ppłk Podwysocki – całkowita utrata wiary w lepsze jutro z myślami o współpracy z Niemcami;
- kmdr Kołaczkowski, mjr Łoziński, mjr Kowalowski, mjr Miller (zmarły w Griazowcu), kpt. Smoleński, podobno kpt. Arciszewski, por. Milnikiel, ppor. Kraski, ppor. Kukulski, ppor. pilot Ziółkowski, ppor. pilot Pomanowski, ppor. Senktas, ppor. Lubański, ppor. Lewis – propagowanie współpracy z ZSRR i wierzenie w powstanie Polski, ale tylko komunistycznej – sprawiedliwej, przyjmowanie obywatelstwa sowieckiego i podpisywanie deklaracji na wstąpienie w szeregi *Krasnej Armii*;
- ppor. Pieczyński – sympatyk ruchu czerwonego, choć sam do ostatniej chwili czynny nie był.

9. Zmarli w obozie:

Kozielsk – nazwisk nie pamiętam.

Griazowiec – mjr Miller.